

Obsah

Úvod	15
1. Buněčná fyziologie (N. Kříž, Š. Vaculín)	17
1.1 Struktura a funkce buněk	17
1.1.1 Plazmatická membrána	17
1.1.2 Jádro – nucleus	17
1.1.3 Ribozomy	19
1.1.4 Endoplazmatické retikulum	19
1.1.5 Golgiho aparát	20
1.1.6 Lyzozomy	20
1.1.7 Peroxizomy	20
1.1.8 Mitochondrie	20
1.1.9 Centrioly	21
1.1.10 Cytoskelet	21
1.2 Složení a funkce buněčné membrány	22
1.2.1 Struktura a složení membrán	22
1.2.2 Hlavní funkce buněčných membrán	23
1.2.3 Mezibuněčné kontakty	23
1.3 Transportní buněčné prostory a mechanismy přenosu látek	24
1.3.1 Prostá difuze	24
1.3.2 Usnadněná difuze	24
1.3.3 Přestup iontovými kanály	24
1.3.4 Aktivní transport	25
1.3.5 Spřažený transport	26
1.3.6 Endocytóza a exocytóza	27
1.4 Klidový membránový potenciál	28
1.4.1 Elektrochemická rovnováha na membráně	28
1.4.2 Klidový membránový potenciál	29
1.5 Vnitřní regulace buněčných funkcí – genetická informace	30
1.6 Vnější regulace buněčných funkcí – výměna informace, komunikace mezi buňkami	31
1.6.1 G-protein	32
1.6.2 Druzí poslové – second messengers	32

2.	Iontové kanály (<i>N. Kříž, Š. Vaculín</i>)	34
2.1	Iontové kanály otevřené	34
2.1.1	Na ⁺ kanály	34
2.1.2	K ⁺ kanály	34
2.1.3	Únikové kanály, kalium-natrium „leak“ kanály	35
2.1.4	H ₂ O kanály	35
2.2	Iontové kanály řízené napětím	35
2.2.1	Na ⁺ kanály řízené napětím	36
2.2.2	K ⁺ kanály řízené napětím	36
2.2.3	Ca ²⁺ kanály řízené napětím	37
2.2.4	Cl ⁻ kanály řízené napětím	38
2.3	Iontové kanály řízené chemicky	38
2.3.1	Receptory v přímé vazbě s iontovými kanály	39
2.3.2	Receptory sprážené s G-proteiny	41
2.4	Iontové kanály řízené napětím i chemicky	43
2.5	Iontové kanály řízené fyzikálními impulzy	43
2.5.1	Mechanicky řízené iontové kanály	43
2.5.2	Reakce iontových kanálů na světelnou energii	44
3.	Mediátory a modulátory nervového přenosu (<i>A. Yamamotová</i>)	45
3.1	Acetylcholin	46
3.2	Noradrenalin	46
3.3	Dopamin	46
3.4	Serotonin	47
3.5	Kyselina glutamová	47
3.6	Kyselina γ -aminomáselná (GABA)	48
3.7	Glycin	48
3.8	Histamin	48
3.9	Peptidy	48
3.10	Oxid dusnatý	48
4.	Fyziologie tělesných tekutin (<i>R. Rokyta</i>)	51
4.1	Tělesná voda	51
4.1.1	Intracelulární prostor	51
4.1.2	Extracelulární prostor	51
4.1.3	Obsah tělesných tekutin	53
4.1.4	Transcelulární tekutina	53
4.2	Přesun vody mezi kompartmenty	54
4.3	Příjem a výdej vody	55
4.3.1	Ztráty vody	55
4.3.2	Příjem vody	55

4.4	Koloběh vody uvnitř organismu	57
4.5	Praktické využití změn obsahu vody v anesteziologii a při umělé výživě	57
5.	Krev (R. Rokyta)	59
5.1	Krevní plazma.....	60
5.2	Formované krevní elementy	61
5.2.1	Červené krvinky – erytrocyty	61
5.2.2	Bílé krvinky – leukocyty	66
5.2.3	Krevní destičky – trombocyty	66
5.3	Zástava krvácení – hemostáza	67
5.4	Krevní skupiny.....	68
5.4.1	Systém AB0	68
5.4.2	Rh-systém	68
5.5	Slezina.....	69
5.6	Krevní transfuze	71
6.	Acidobazická rovnováha a její udržování (T. Paul, R. Rokyta)	72
6.1	Acidobazická rovnováha roztoků	72
6.2	Acidobazická rovnováha tělesných tekutin	73
6.3	Vylučování iontů H ⁺ do okolního prostředí	73
6.4	Klinické obrazy poruch acidobazické rovnováhy.....	75
7.	Fyziologie imunitního systému (K. Bernášková)	77
7.1	Nespecifická imunita	77
7.1.1	Kožní a slizniční bariéry	78
7.1.2	Fagocytóza.....	78
7.1.3	Komplement	79
7.1.4	NK buňky.....	80
7.1.5	Interferon	80
7.1.6	Zánět	80
7.2	Prostředky specifické imunity	81
7.2.1	Humorální imunita	81
7.2.2	Buněčná imunita	83
7.3	Řízení imunity	83
7.4	Využití imunity: imunizace.....	85
7.5	Poruchy imunity.....	85
8.	Fyziologie dýchání (J. Šulc)	87
8.1	Ventilace	88

8.2	Distribuce dýchacích plynů	96
8.3	Difuze (transport kyslíku a oxidu uhličitého alveolokapilární membránou).....	97
8.4	Perfuze (plicní cirkulace)	98
8.5	Transport O ₂ a CO ₂ krví.....	102
8.6	Regulace dýchání	103
9.	Fyziologie srdce a krevního oběhu (T. Paul, A. Stančák)	109
9.1	Funkce krevního oběhu.....	109
9.2	Funkční morfologie srdce	109
9.3	Funkce chlopní.....	110
9.4	Srdce jako pumpa	111
9.5	Srdeční revoluce	113
9.6	Převodní systém srdeční	115
9.7	Srdeční stah.....	117
9.8	Stažlivost – kontraktilita	118
9.9	Srdeční výdej a jeho měření	119
9.10	Zevní projevy srdeční činnosti	121
9.11	Elektrické projevy srdeční činnosti	121
9.12	Řízení srdeční činnosti.....	125
9.13	Krevní tlak a hemodynamika.....	126
9.14	Zvláštnosti krevního oběhu v jednotlivých orgánech.....	131
9.15	Oběh lymfy	132
9.16	Fetální oběh	133
10.	Fyziologie trávení a vstřebávání (K. Bernášková)	135
10.1	Trávení	135
10.1.1	Obecné principy stavby, motility, prokrvení a řízení trávicího systému.....	135
10.1.2	Ústní dutina.....	139
10.1.3	Jícen	140
10.1.4	Žaludek	140
10.1.5	Tenké střevo.....	144
10.1.6	Tlusté střevo (kolon).....	145
10.1.7	Pankreas a žlučník	146
10.2	Trávení jednotlivých živin.....	147
10.3	Vstřebávání	149
10.4	Játra.....	151
10.4.1	Funkce jater	153
10.4.1.1	Metabolické funkce jater	153
10.4.1.2	Biotransformační funkce jater	154
10.4.1.3	Sekreční a exkreční funkce jater.....	154
10.4.1.4	Další funkce jater.....	155

11.	Metabolizmus (K. Bernášková)	156
12.	Fyziologie výživy, vitaminů a minerálů (K. Bernášková, R. Rokyta)	161
12.1	Výživa.....	161
12.2	Základní živiny	162
12.2.1	Fyziologický význam cukrů	162
12.2.2	Fyziologický význam tuků	163
12.2.3	Fyziologický význam bílkovin	163
12.3	Vitaminy	165
12.4	Minerální a stopové prvky	168
12.5	Řízení příjmu potravy	171
12.6	Poruchy příjmu potravy	171
13.	Fyziologie vylučování ledvinami (K. Bernášková, R. Rokyta)	173
13.1	Fyziologie ledvin	173
13.1.1	Struktura ledvin	173
13.1.2	Průtok krve ledvinami.....	175
13.1.3	Funkce jednotlivých částí nefronu.....	176
13.1.4	Mechanismus vytváření koncentračního gradientu ve dřeni	178
13.1.5	Přehled vstřebávání jednotlivých látek.....	178
13.2	Tvorba a vylučování moči	179
13.2.1	Definitivní moč.....	179
13.2.2	Vývodné cesty močové.....	179
13.2.3	Močení	180
13.3	Přehled funkcí ledvin	180
13.4	Řízení činnosti ledvin	182
13.4.1	Řízení průtoku krve ledvinami	182
13.4.2	Řízení tubulárních procesů	182
13.5	Funkční zkoušky ledvin.....	183
14.	Fyziologie kůže (R. Rokyta)	185
14.1	Funkce kůže	185
14.2	Kožní adnexa	188
15.	Termoregulace (K. Bernášková)	190
15.1	Tělesná teplota	190
15.1.1	Teplota slupky a jádra.....	190
15.1.2	Kolísání tělesné teploty.....	190
15.2	Tvorba a výdej tepla	191
15.3	Pot.....	192

15.4	Regulace tělesné teploty	193
15.4.1	Mechanismy snižování tělesné teploty	193
15.4.2	Mechanismy zvyšování tělesné teploty	193
15.5	Termoregulace u novorozence	194
15.6	Stavy spojené se změnou tělesné teploty	194
16.	Žlázy s vnitřní sekrecí (K. Bernášková)	196
16.1	Chemická struktura hormonů a mechanismus jejich účinku	196
16.2	Řízení činnosti endokrinních žláz	199
16.3	Poruchy funkce endokrinních žláz	200
16.4	Klasické endokrinní žlázy	201
16.4.1	Hypotalamus	202
16.4.2	Hypofýza	203
16.4.2.1	Adenohypofýza	204
16.4.2.2	Neurohypofýza	208
16.4.3	Štítná žláza (glandula thyreoidica)	209
16.4.4	Kalcitropní hormony: kalcitonin, parathormon, vitamin D a metabolismus vápníku	210
16.4.5	Hormony slinivky břišní (pankreatu)	213
16.4.6	Nadledviny – dřeň a kůra	216
16.5	Další důležité hormony	221
17.	Stres (A. Yamamotová)	225
18.	Fyziologie reprodukce, těhotenství a porodu (R. Rokyta)	228
18.1	Mužský pohlavní systém	228
18.2	Ženský pohlavní systém	232
18.2.1	Ženské pohlavní hormony	232
18.2.2	Menstruační cyklus	234
18.2.3	Fyziologie těhotenství a porodu	237
19.	Obecná neurofyziologie (Š. Vaculín)	244
19.1	Membrána vzrušivých tkání	244
19.2	Funkční dělení neuronu	245
19.2.1	Receptivní segment – příjem informace	246
19.2.2	Iniciální, vodivý a transmisivní segment – zpracování a vedení informace	250
19.3	Základní funkční charakteristiky neuronálních okruhů	252
19.4	Chronaxie a reobáze	253
19.5	Funkce neuroglie a extracelulárního prostoru	254

19.6	Některé zvláštnosti cévního zásobení a metabolismu mozku	254
19.6.1	System mozkových bariér.....	255
19.6.2	Mozkomíšni mok	256
19.6.3	Energetický metabolismus nervstva	257
20.	Fyziologie svalů (K. Bernášková)	259
20.1	Příčně pruhované svaly.....	259
20.1.1	Typy příčně pruhovaných svalů.....	262
20.1.2	Motorická jednotka příčně pruhovaného svalu.....	263
20.2	Hladké svaly	264
20.3	Nervosvalový přenos	265
20.4	Projevy činnosti svalstva	266
20.4.1	Projevy mechanické.....	266
20.4.2	Projevy elektrické	267
20.4.3	Projevy strukturální	268
20.4.4	Projevy chemické.....	269
20.4.5	Projevy tepelné	269
20.5	Svalová síla	269
20.6	Svalová práce.....	269
20.7	Svalový výkon	270
20.8	Svalová únava.....	270
20.9	Rigor mortis	271
21.	Fyziologie centrálního nervového systému	
	<i>(I. Pekárková, R. Rokyta, A. Yamamotová) .....</i>	272
21.1	Funkce páteřní míchy	272
21.1.1	Míšní reflexy.....	274
21.1.2	Přerušeni páteřní míchy	277
21.2	Funkce mozkového kmene	277
21.2.1	Prodloužená mícha	278
21.2.2	Varolův most	278
21.2.3	Středni mozek	278
21.3	Funkce retikulární formace.....	279
21.3.1	Mozková kůra a systém retikulární formace	279
21.4	Funkce mozečku	280
21.4.1	Vestibulární mozeček.....	282
21.4.2	Spinální mozeček.....	283
21.4.3	Cerebrální mozeček	283
21.4.4	Role mozečku v procesu motorického učeni	284
21.4.5	Klinické příznaky poruch mozkových funkcí.....	284

21.5	Talamus.....	285
21.5.1	Specifická senzoričká jádra	285
21.5.2	Nespecifická, převážně senzoričká jádra	286
21.5.3	Motorická jádra.....	286
21.5.4	Asociační jádra	288
21.6	Bazální ganglia	289
21.7	Funkce mozkové kůry.....	290
22.	Řízení motoriky (A. Stančák)	295
22.1	Řízení volních pohybů.....	295
22.2	Úloha jednotlivých korových oblastí při volním pohybu	296
22.3	Celkové schéma volního pohybu.....	300
22.4	Mimovolní pohyby	302
22.5	Základní poruchy motoriky	302
23.	Poruchy hybnosti (I. Pekárková)	304
23.1	Poruchy provádění elementárního pohybu	304
23.2	Poruchy aferentace z periferie a vedení aferentních informací do vyšších nervových struktur	307
23.3	Poruchy svalového tonu.....	307
23.4	Poruchy intenzity, rozsahu a trvání pohybu.....	307
23.5	Poruchy vytváření pohybových sekvencí a jejich správného řazení, zaujímání správného výchozího postavení pro provedení plánované pohybové sekvence a poruchy kontroly intenzity, rozsahu a trvání elementárních pohybů.....	308
23.6	Poruchy vytváření plánu, programu a iniciace komplexního pohybového vzorce	310
24.	Senzoričké systémy (M. Franěk, R. Rokyta, R. Šlamberová, Š. Vaculín)	312
24.1	Zrakový systém.....	312
24.1.1	Optický systém oka.....	313
24.1.2	Vady optického systému	315
24.1.3	Analýza a syntéza na sítnici.....	316
24.1.4	Světelná aferentace	318
24.2	Sluch	320
24.3	Vestibulární systém.....	327
24.4	Fyziologie čichu.....	330
24.5	Fyziologie chuti	333
24.6	Bolest	337

14.7	Somatoviscerální senzoričký systém	344
14.7.1	Receptory	344
14.7.2	Mechanismus kódování somatosenzoričké informace	348
14.7.3	Vedení somatosenzoričkých informací do mozkové kůry	348
14.7.4	Trigeminový systém	351
14.7.5	Somatosenzoričká kůra	351
15.	Autonomní nervový systém (I. Pekárková)	354
15.1	Centrální část autonomního nervového systému	355
15.2	Periferní část autonomního nervového systému	356
15.3	Sympatický autonomní nervový systém	356
15.4	Parasympatický autonomní nervový systém	359
16.	Limbický systém (M. Franěk)	361
16.1	Hypotalamus	363
16.1.1	Hypotalamus a vegetativní regulace	364
16.1.2	Hypotalamus a endokrinní funkce	364
16.1.3	Hypotalamus a chování	365
16.2	Hipokampus	365
16.3	Amygdala	365
16.4	Limbická kůra	366
17.	Elektrofyzilogická diagnostika v neurofyzilogii (R. Rokyta)	367
17.1	Elektroencefalografie	367
17.2	Magnetoencefalografie	369
17.3	Evokované potenciály	369
17.4	Snímání stejnosměrných nebo střídavých potenciálů mozkové kůry	372
17.5	Jednotková neuronální aktivita	373
18.	Učení a paměť; fyzilogie řeči (M. Pometlová)	374
19.	Fyzilogie spánku (A. Yamamotoová)	383
19.1	Spánkové cykly	383
19.2	Spánková stadia	384
19.3	Vegetativní projevy ve spánku	385
19.4	Sekrece hormonů a spánek	386
19.5	Potřeba spánku	386
19.6	Fylogeneze a ontogeneze spánku	387
19.7	Spánkové modely a teorie	387
19.7.1	Pasivní teorie spánku	387

29.7.2	Aktivní teorie spánku.....	387
29.7.3	Bazální cykly klidu a aktivity	388
29.7.4	Dvoufaktorová teorie spánku	389
29.7.5	Humorální teorie spánku.....	390
29.8	Funkční význam spánku	390
29.9	Spánková deprivace	391
29.10	Psychická činnost ve spánku a sny	391
29.10.1	Psychologický význam snů.....	391
29.10.2	Fyziologický význam snů.....	392
30.	Chronobiologie (A. Yamamotová)	393
30.1	Klasifikace biologických rytmů.....	394
30.2	Cirkadiánní rytmy	395
30.2.1	Vlastnosti cirkadiánního oscilátoru	396
30.2.2	Zpracování informací o čase.....	396
30.2.3	Desynchronizace cirkadiánních rytmů	397
30.2.4	Rytmy kolísání výkonnosti	399
30.3	Střídání ročních období	399
31.	Fyziologie stárnutí (R. Rokyta)	400
31.1	Volněradikálová teorie	400
31.2	Teorie AGE	404
31.3	Neuroendokrinní teorie.....	404
Rejstřík	.....	409